

John Griffiths AC
Cadeirydd
Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

SeneddCommunities@cynulliad.cymru

23 Mai 2019

Annwyl John

Hoffwn ddiolch i chi am y cyfle i roi tystiolaeth i ymchwiliad y Pwyllgor i gynllun y bathodyn glas. Nodir isod y wybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani yn eich llythyr dyddiedig 8 Mai.

Rhagor o wybodaeth ynghylch nifer yr achosion o gamddefnyddio cynllun y bathodyn glas yng Nghymru, gan gynnwys manylion data'r Awdurdod Atal Twyll Cenedlaethol a oedd yn dangos bod 20 y cant o fathodynau glas yn cael eu camddefnyddio ar draws y DU.

Y Fenter Twyll Genedlaethol – Lloegr

Ymarfer paru data gan Swyddfa Cabinet Llywodraeth y DU yw'r Fenter Twyll Genedlaethol, sy'n anelu at helpu i atal a chanfod achosion o dwyll. Mae tua 1,200 o sefydliadau o'r sector cyhoeddus a'r sector preifat, gan gynnwys adrannau'r llywodraeth, yn cymryd rhan ac yn darparu data ar gyfer y Fenter. Ceir copi o Adroddiad y Fenter Twyll Genedlaethol ar gyfer 2018 yn –

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/737146/National-Fraud-Initiative-Report-2018.pdf

Mae adroddiad y Fenter Twyll Genedlaethol ar gyfer 2018 a gyhoeddwyd gan Swyddfa Cabinet Llywodraeth y DU yn ymwneud â Lloegr ac mae'n nodi bod 31,223 o fathodynau glas wedi cael eu diddymu neu eu tynnu'n ôl o ganlyniad i'r Fenter. Nodwyd bod hyn gwerth £18m.

Ar 31 Mawrth 2017, roedd 2.38 miliwn o fathodynau glas yn Lloegr. Cyhoeddwyd 887,000 ohonynt rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2017. Mae twyllwyr yn camfanteisio ar gynllun y Bathodyn Glas drwy ffugio bathodynau a dwyn bathodynau o geir. Caiff bathodynau hefyd eu camddefnyddio pan fydd y bathodynau hynny yn parhau i gael eu defnyddio, neu'n cael eu hadnewyddu gan rywun, ar ôl i ddeiliad y bathodyn farw. Yn Lloegr, erlyniwyd cyfanswm o 1,131 o unigolion yn 2016/17. Roedd y rhan fwyaf o'r erlyniadau (98%) yn Lloegr wedi'u targedu at unigolion nad oeddent yn meddu ar fathodyn ond a oedd yn defnyddio bathodyn unigolyn arall.

Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, cynyddodd nifer y bathodynau glas a ddiddymwyd yn sylweddol i 31,223 o 23,063 yn 2014/15. Felly, cynyddodd hefyd werth amcangyfrifedig y bathodynau glas a ddiddymwyd rhwng cyfnodau adrodd o £13.2 miliwn i £18 miliwn, sef cynnydd o 36%.

Yr Awdurdod Atal Twyll Cenedlaethol

Mae'r Awdurdod Atal Twyll Cenedlaethol yn amcangyfrif bod 20 y cant o fathodynau yn cael eu camddefnyddio. Ledled y DU, mae'r Awdurdod yn amcangyfrif bod tua hanner miliwn o Fathodynau Glas wedi cael eu camddefnyddio, gan arwain at golledion o £46 miliwn y flwyddyn.

BBC

Dangosodd tystiolaeth o waith ymchwil a gynhaliwyd gan y BBC y codwyd 14,000 o ddirwyon ar fodurwyr yn 2017/18 am gamddefnyddio manau parcio i bobl anabl ledled Cymru. Roedd yr hysbysiadau cosb am barcio ar y stryd ac mewn baeau penodedig mewn meysydd parcio. Bu'r ffigurau hyn yn gymharol gyson dros gyfnod o bedair blynedd.

Manylion ynghylch ymgysylltiad awdurdodau lleol â gweithdai hyfforddi a phecyn cymorth Llywodraeth Cymru ar gyfer asesiadau bathodyn glas.

Yn 2017, cynhaliwyd gweithdai arfer da er mwyn helpu Awdurdodau Lleol â'u rôl. Cefnogwyd y gweithdai asesu gan staff o'r Gwasanaeth Cyngori Annibynnol, ac roedd 17 o'r 22 o awdurdodau lleol yn bresennol. Ni fynychodd awdurdodau lleol Blaenau Gwent, Casnewydd, Caerffili, Ceredigion na Bro Morgannwg. Yn 2018, cynigiwyd gweithdy gloywi i Awdurdodau Lleol gyda'r Gwasanaeth Cyngori Annibynnol. Fodd bynnag, dim ond un Awdurdod Lleol a fynegodd ddiddordeb ond canslodd yr awdurdod lleol hwnnw'n ddiweddarach. Cyflwynodd Llywodraeth Cymru weithdai gorfodi yn 2017 er mwyn hyrwyddo'r arfer da a geir mewn rhannau eraill o'r DU. Arweiniwyd y gweithdai gan swyddogion gorfodi o Portsmouth ac roedd 15 o'r 22 o awdurdodau lleol yn bresennol. Ni fynychodd awdurdodau lleol Ceredigion, Merthyr Tudful, Casnewydd, Sir Benfro, Abertawe, Torfaen na Bro Morgannwg.

Manylion faint o achosion o gamddefnyddio y gellir eu hatal drwy ddileu bathodynau annilys.

Y Fenter Twyll Genedlaethol – Cymru

Lluniodd Archwilydd Cyffredinol Cymru adroddiad sydd ar gael yn –

<https://www.audit.wales/cy/system/files/publications/national-fraud-initiative-cymraeg.pdf>

Mae'r negeseuon allweddol mewn perthynas â Bathodynau Glas fel a ganlyn:

- Mae Adolygiad o waith paru'r Fenter Twyll Genedlaethol wedi arwain at ddiddymu 1,690 o fathodynau glas a 28,584 o gardiau teithio rhatach.
- Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn paru bathodynau glas a chardiau teithio rhatach yn erbyn cofnodion unigolion marw. Bwriad y gwaith paru yw canfod bathodynau a chardiau sydd o bosibl yn dal mewn cylchrediad ar ôl marwolaeth y perchennog

cofrestredig. Caiff cofnodion Bathodynau Glas hefyd eu paru i ganfod achosion pan gyflwynwyd bathodynau i ddeiliaid bathodyn glas gan fwy nag un awdurdod lleol.

- Mae bathodynau glas yn cynnig nifer o gonsesiynau parcio ac yn achubiaeth i bobl â phroblemau symud difrifol. Fodd bynnag, mae'n hanfodol bod y bathodynau'n cael eu dileu pan fydd y deiliad yn marw. Gall methu â gwneud hynny olygu bod bathodynau yn cael eu defnyddio gan bobl nad oes ganddynt unrhyw hawl.
- Mae'n drosedd arddangos bathodyn glas at ddibenion osgoi taliadau parcio neu i sicrhau lle parcio gwell pan nad y gyrrwr na'r cyd-deithiwr yw perchennog cyfreithlon y bathodyn. Nid yw hyn yn atal twyllwyr rhag targedu'r cynllun, a gall bathodynau glas gael eu gwerthu am symiau sylweddol o arian. Mae'r twyll yn arwain at golled o ran refeniw parcio i'r awdurdod lleol a hefyd yn golygu na fydd lleoedd parcio ar gael i ddeiliaid bathodyn glas dilys.
- Eleni, mae'r gwaith paru wedi arwain at ddiddymu 1,690 o fathodynau glas ledled Cymru, o'i gymharu â 1,044 yn ymarfer blaenorol y Fenter. Ar ôl diddymu'r bathodynau, mae'n bosibl i awdurdodau lleol wirio a yw'r bathodynau a ddiddymwyd yn cael eu harddangos yn dwyllodrus.
- Amcangyfrifir bod achosion o dwyll fesul bathodyn yn costio tua £576.

Gwasanaethau Digidol Bathodynau Glas

Mae Gwasanaethau Digidol Bathodynau Glas (BBDS) yn darparu'r broses ar gyfer gwneud cais ar-lein, yn rheoli'r broses o weithgynhyrchu a dosbarthu bathodynau, yn ogystal â chadw'r gronfa ddata genedlaethol ar gyfer bathodynau. Dechreuodd BBDS reoli'r gwasanaeth ym mis Chwefror eleni ac mae'n datblygu prosesau ar gyfer glanhau'r gronfa ddata er mwyn helpu i atal achosion o dwyll.

A yw'r ddau draean o awdurdodau lleol yr ydych yn dweud eu bod yn defnyddio proses apelio annibynnol wedi defnyddio'r llwybr hwn i bennu canlyniad cais am fathodyn glas neu setlo apeliadau yn erbyn penderfyniadau bathodyn glas.

Ni nododd y ddeddfwriaeth sylfaenol na'r is-ddeddfwriaeth y gofyniad am broses apelio ar sail herio penderfyniadau ar gymhwysedd.

Disgwylir i awdurdodau lleol roi eu system eu hunain ar waith i adolygu achosion lle na roddwyd bathodyn i ymgeisydd a lle y mae'r ymgeisydd hwnnw am herio'r penderfyniad. O'r wybodaeth a gafwyd, gwneir hyn fel arfer ar ffurf adolygiad gan reolwr tîm. Yn ogystal, mae gan bob awdurdod lleol weithdrefnau cwyno.

Mae rhai awdurdodau lleol wedi gofyn p'un a allant atgyfeirio achosion lle mae'r ymgeisydd yn herio'r penderfyniad at y Gwasanaeth Asesu Annibynnol gan fod Llywodraeth Cymru yn talu am y gwasanaeth hwn. Nid yw Llywodraeth Cymru erioed wedi gwrthod y ceisiadau hyn. Fodd bynnag, nid yw pob awdurdod lleol yn defnyddio'r Gwasanaeth Asesu Annibynnol. Ni chadwyd cofnodion ffurfiol o dan yr amgylchiadau hyn.

A oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw rôl o ran datrys apeliadau a wnaed gan unigolion y gwrthodwyd eu cais am fathodyn glas, ac os felly, o dan ba amgylchiadau fyddai hyn yn digwydd?

Mae Rheoliadau Personau Anabl (Bathodynau ar gyfer Cerbydau Modur) (Cymru) 2000 (fel y'u diwygiwyd) yn nodi'r apeliadau cyfyngedig a ganiateir i Lywodraeth Cymru, mewn achosion;

Papur 4 – Llywodraeth Cymru

Paper 4 – Welsh Government

- Rheoliad 8 - y 'Seiliau dros wrthod rhoi bathodyn' lle mae'r awdurdod lleol yn gwrthod rhoi bathodyn am fod yr ymgeisydd wedi camddefnyddio'r cynllun a bod hynny wedi arwain at euogfarn neu
- Rheoliad 9 - 'Dychwelyd bathodyn i'r awdurdod rhoi' am y gofynnwyd i'r unigolyn ddychwelyd ei fathodyn gan ei fod wedi camddefnyddio'r bathodyn hwnnw a bod hynny wedi arwain at euogfarn.

Ni chyflwynwyd unrhyw apeliadau i Lywodraeth Cymru o dan y naill neu'r llall o'r rheoliadau hyn yn ystod y 10 mlynedd diwethaf.

Yn gywir

Ken Skates AC/AM

Gweinidog dros yr Economi a Thrafnidiaeth
Minister for Economy and Transport